

Ett Ögonblick

INFORMATION FRÅN SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING

Nummer 2 • Oktober 2008 • Swedish Ophthalmological Society

Bästa medlemmar i Sveriges Ögonläkarförening

Att bli utsedd till ordförande i Sveriges Ögonläkarförening torde vara ett av de mest hedrande uppdrag man kan få som svensk ögonläkare. Jag vill här ta tillfället i akt att tacka medlemmarna för förtroendet att leda föreningen under de nästkommande två åren. Jag vill också tacka min företrädare, Elisabet Agardh, som med stor entusiasm, skicklighet och klokskap lett föreningen under de närmast föregående två åren. Om jag räknat rätt är Elisabet föreningens 32:a ordförande, i vart fall om man tar hänsyn till att en del tidigare ordföranden återkommit på posten med några års mellanrum. Även Per Montan har lämnat styrelsen efter att i två år verkat som föreningens vetenskaplige sekreterare. Per har med sitt stora kunnande haft styrelsens förtroende att lotsa årsmötena i Växjö och Örebro till de stora framgångar de blivit.

Mötet i Örebro beskrivs i "Ett Ögonblick" på annan plats men jag vill också passa på att tacka Örebrokliniken med Ingrid Johansson och Sven Crafoord i spetsen för deras förnämliga insats, ett rikt socialt program samt ett välarrangerat vetenskapligt möte. Det märktes tydligt att Örebrokliniken är en av landets ledande och står väl samlad inför kommande uppgifter. Föreningsmötet under årsmötet i Örebro utsåg också Berndt Ehinger, William Thorburn och K-G Brege till nya hedersledamöter. Att utse inte mindre än tre hedersledamöter vid ett enda tillfälle tror jag inte förekommit tidigare men så har vi också tre synnerligen välförtjänta kandidater och dessutom är det i år föreningens jubileumsår.

Föreningsmötet beslutade också efter initiativ från Elisabet Agardh om att instifta ett pris för bästa avhandling under det föregående året.

Under jubileumsåret 2008 har vi unnat oss att se tillbaka på ett fantastiskt sekel där svensk oftalmologi och Sveriges Ögonläkarförening utvecklats på ett sätt som få hade kunnat ana i början av 1900-talet. Föreningens medlemsantal har ökat från 17 medlemmar 1908 till knappt 800 aktiva medlemmar i år. Antalet vårdplatser för ögonpatienter vid landets sjukhus har först ökat kraftigt under merparten av 1900-talet för att under förra seklets sista decennier minska påtagligt vilket naturligtvis är en anpassning till att allt fler operationer nu utförs i öppen vård. Att spå om vad som kommer att hända under de nästkommande hundra åren är ingen enkel uppgift. Det enda man vet med säkerhet är att en sådan spådom sällan slår in. Det står dock klart att svensk oftalmologi kommer att fortsätta att utvecklas kraftfullt även om det är omöjligt att säga exakt inom vilka områden utvecklingen kommer att ske.

Jubileumsåret 1908 har firats med ett stort jubileumssymposium med efterföljande jubileumsbankett i Uppsala 30-31 maj. Innehållet i detta beskrivs i det här numret av "Ett Ögonblick" av Björn Tengroth med sonsonen Johan. Föreningen har också utgivit en jubileumsskrift om på nära 500 sidor i färgtryck som beskriver den mångfacetterade utveckling som skett inom svensk ögonsjukvård. Berndt Ehinger och hans redaktionskommitté har utformat ett mästerverk som kommande medlemmar tvivelsutan kommer att

snepla på när man skriver föreningens 200-års historia. Med hjälp av insatser från Nils Rehn har föreningen också instiftat en särskild jubileumsmedalj och senare under året kommer en jubileumsartikel att publiceras i Acta Ophthalmologica.

Fortsättning på sidan 6

ÅRSMÖTE I
ÖREBRO

4

SVERIGES
ÖGONLÄKAR-
FÖRENING
100 ÅR

8

CARMEN OCH
BERTIL REGNÉRS
STIFTELSE

15

EKONOMISK
REDOGÖRELSE
2007-2008

16

När förstärkning behövs

Många patienter med glaukom eller okulär hypertension behöver mer än ett läkemedel för effektiv kontroll av IOP.¹

DuoTrav® (travoprost+timolol), en fast kombination av två läkemedel, sänker IOP med upp till 12 mmHg.² DuoTrav är lika effektivt som en samtidig behandling med Travatan®+timolol²⁻⁵, fast enklare. En flaska, en droppe, en gång om dagen.

DUOTRAV™
travoprost 40 µg/ml + timolol 5 mg/ml, lösning

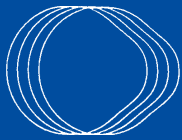
**Effektiv trycksänkning
i en enda flaska**

Travalert® doseringshjälpmedel hjälper din patient ta och komma ihåg DuoTrav, och dig att utvärdera behandlingen. Målet är ökad följsamhet och bättre resultat.

Referenser: 1. Kass MS et al. Arch Ophthalmol. 2002; 120: 701–713. 2. Barnebey H et al. Am J Ophthalmol. 2005; 140: 1–7. 3. Hughes BA, et al. J Glaucoma 2005; 140: 1–7. 4. Gross et al, Clinical Ophthalmology 2007; 1(3) 1–6. 5. Arend et al. J Ocular Pharmacology and Therapeutics. 2008; Vol 24, No 4: 414–420

DuoTrav 40 µg/ml + 5 mg/ml ögondroppar, lösning (travoprost/timolol). Medel mot glaukom. **Indikation:** Sänkning av förhöjt intraokulärt tryck (IOP) hos patienter med öppenvinkelglaukom eller okulär hypertension då behandling med betablockerare eller prostaglandinanaloger inte givit tillräcklig trycksänkning. **Dosering:** 1 droppe i påverkade ögon 1 gång dagligen (morgon eller kväll). **Kontraindikationer:** Överkänslighet mot travoprost, timolol eller något av de ingående hjälpmedlen. Bronkialastma, bronkialastma i anamnesen eller allvarlig kronisk obstruktiv lungsjukdom. Sinusbradykardi, atrioventrikulärt block (grad II eller III), icke kompenserad hjärtinsufficiens eller kardiogen chock. Allvarlig allergisk rinit och bronkial hyperaktivitet; korneal dystrofi; överkänslighet mot andra betablockerare. **Varningar och försiktighet:** Som andra ögondroppar absorberas travoprost och timolol systemiskt. Beroende på timolol, kan samma kardiovaskulära och pulmonella biverkningar som med systemiska betablockerare uppträda. **Graviditet och amning:** Skall inte användas av kvinnor som kan bli gravida om inte tillfredsställande antikonception används. Bör inte användas under graviditet om det inte är helt nödvändigt. Användning under amning rekommenderas inte. **Förpackningar:** Ögondroppar 2.5 ml flaska/3 x 2.5 ml flaska. **Priser:** se www.fass.se. **Receptbelagt.** Ingår i läkemedelsförmånerna. Texten är baserad på produktresumé från 2008-03-31. För fullständig information se www.fass.se. **Alcon Sverige AB,** Gustavslundsvägen 151 F, Box 12233, 102 26 Stockholm. Telefon 08-634 40 00. Fax 08-80 67 17. www.duotrav.se www.alltomogon.se DUO 06-08-007

Information från Sveriges Ögonläkarförening sänds ut tre gånger årligen till betalande inklusive korresponderande medlemmar

Adressförändring måste anmälas till:
Medlemsregistret
Sveriges Läkarförbund
Box 5610
114 86 Stockholm
oavsett medlemskap i Läkarförbundet
eller ej, då föreningen utnyttjar detta
adressregister.

Pensionärer som önskar erhålla
föreningens medlemsutskick måste
anmäla detta skriftligen till:

Björn Johansson
Facklig sekreterare
Universitetssjukhuset
Ögonkliniken
581 85 Linköping

En administrativ avgift på 50 kr/år
kommer då att debiteras.

• Annonsering i *Ett Ögonblick* är väl-
• kommet. För 2008 gäller följande
• priser:

• Helsida	14.000:-
• Halvsida	8.000:-
• Kvartssida	4.500:-

• Självkostnad för färgtryck tillkommer.
• Kostnad för udda format och radan-
• nonser kan diskuteras med skattmä-
• taren.

• Annonsering för kurser och möten
• som arrangeras eller förmedlas av
• medlemmarna debiteras inte.

• *Göran Oliverstedt*
• *Skattmästare*

FÖRENINGSG- INFORMATION

Medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

*Ansökan om medlemskap i Sveriges
Ögonläkarförening skickas till:*

Björn Johansson
Facklig sekreterare
Universitetssjukhuset
Ögonkliniken
581 85 Linköping
med skriftlig rekommendation från
någon, som redan är medlem i
föreningen.
Se ansökan sidan 15

Beslut om inval fattas vid styrelse-
mötena som årligen äger rum i mars/
april, vid höstens årsmöte och vid
Riksstämman. Bekräftelse om medlem-
skap skickas efter varje styrelsemöte.

Välkommen med Din ansökan!

Material till nästa nummer av
Ett Ögonblick måste vara tidningens
redaktör Catharina Kuylenstierna
tillhanda senast **15 december**.
Sänd materialet i form av
Microsoft Word-fil via e-post till:
catharina.kuylenstierna@sankterik.se

Ansvarig utgivare:
Stefan Seregard
stefan.seregard@sankterik.se

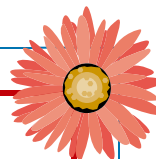
Produktion:
Tryckhuset i Linköping AB
www.tryckhuset.com

.....
**Önskar du ta upp något
ärende vid nästa
styrelsemöte?**

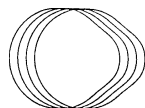
**Var god skicka in ditt/dina
förslag till Sveriges
Ögonläkarförenings
ordförande:**

Stefan Seregard
stefan.seregard@sankterik.se

*Ett stort tack från redaktionen
till Peder Jahnberg för all hjälp
med tidningen*

.....

Protokoll fört vid Årsmöte i Örebro 4 sept 2008

Ärende	Åtgärd
Mötets öppnande	Öppnades av Elisabet Agardh
Val av mötesordförande och sekreterare	Elisabet Agardh respektive Per Montan
Val av två justeringspersoner	Valdes Ingrid Johansson och Sven Crafoord
Fastställande av dagordning	Fastställdes enligt styrelsens förslag
Frågan om mötets behöriga utlysande	Årsmötet befanns vara behörigen utlyst
Meddelande från styrelsen	<p>Elisabet Agardh informerade om samarbetsformer som diskuteras inom Nordisk Oftalmologisk Kommitté. Förslag finns att man som medlem i en av de nordiska ögonläkarföreningarna kostnadsfritt ska ha möjlighet att ansöka om medlemskap i annat nordiskt ögonläkarsällskap och därigenom kunna söka ut ex till kurser som bedrivs i landet i fråga. Vidare föreslås att för att underlätta organiserandet av de nordiska mötena framgent kontraktera en kongressbyrå som ansvarar för åtminstone två på varandra följande möten. Inga invändningar restes mot dessa förslag. SPUR-inspektionerna av landets ST-utbildningskliniker är färdiga. Alla kliniker utom 5 är undersökta. Högst rankade var Mölndal bland universitetskliniker och Norrköping och Helsingborg bland övriga kliniker. Resultaten kommer att återföras till respektive klinik och en fullständig redovisning kommer att publiceras i Läkartidningen i höst. Informerades vidare om att en jubileumsfond kommer att instiftas med de medel som Synfrämjandet, Svenska Läkaresällskapet och Stockholms Läns Landsting skänkte ögonläkarföreningen i samband med 100-årsjubiléet i våras. Stipendier ur fonden kommer att delas ut till årets bästa oftalmologiska avhandling med början redan 2008. Beslutande kommitté kommer att bestå av de tre senaste årens SOE-föreläsare.</p> <p>Till hedersmedlemmar av ögonläkarföreningen valdes William Thorburn, Klas-Göran Brege och Berndt Ehinger. Per Montan informerade om det planerade programmet för Riksstämman i Göteborg 26 – 28 november. Kommande årsmöten kommer att hållas i Östersund/Åre 26 – 28 augusti 2009 och preliminärt i Visby i början av september 2010. Britt Beding-Barnekow informerade om kommande ST/SK-kurser.</p>

Rapport från kassaförvaltningen	Rapporten föredrogs av Göran Olivestedt.
Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen	Beviljades efter att Klas-Göran Brege läst upp revisionsberättelsen.
Årsavgift	Beslutades fastställa oförändrad årsavgift.
Val av vissa styrelsemedlemmar	Valberedningen representerades av Per Fagerholm. Årsmötet beslöt att i enlighet med förslaget för perioden 2008 – 2010 som styrelseledamöter välja Stefan Seregard (ordförande), Anders Behndig (vice ordförande), Charlotta All-Ericsson (vetenskaplig sekreterare), Björn Johansson (facklig sekreterare) och att omvälja Lars O Andersson och Johan Germundsson.
Val av fullmäktigemedlemmar i SLS	Beslöts att i enlighet med valberedningens förslag att som fullmäktigerepresentanter i svenska läkaresällskapet välja Stefan Seregard och Charlotta All-Ericsson och som deras suppleanter Anders Behndig och Björn Johansson för perioden 2008 – 2010.
Val av revisorer mm	Beslöts i enlighet med valberedningens förslag att för perioden 2008 – 2009 omvälja Anders Bergström som redaktör, som revisorer Svante Böös och Anders Kvanta, som revisorssuppleant Bo G. Hedqvist och som klubbmästare Sven Sahlin och Ann Österman.
Val av valberedning	Valdes för perioden 2008 – 2009 Per Fagerholm, Ragnild Lorefors och Klas-Olav Skoog.
Övriga ärenden	Lars-O Andersson meddelade att Sveriges Privata Ögonläkares Förening, SPÖF, har bildats. För att kunna bli medlem är medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening obligatoriskt. Birgitta Nordin informerade om ett nytt europeiskt rapporteringssystem rörande kontaktlinskomplikationer. Ingrid Johansson informerade om det nya webbaserade makularegistret. Vikten av att behandlande kliniker rapporterar till registret framhölls av föredragande vilket fick stöd av mötet. Karin Roth Lindqvist gav en tankeväckande och spännande presentation av Åre, plats för nästa års föreningsmöte. Elisabet Agardh tilldelade Örebrokliniken en silvernål för det fina arrangerandet av föreningens årsmöte. Per Montan fick ur ordförandes hand föreningens förtjänstnål i silver som tack för sina insatser inom styrelsen. Vidare erhöll Elisabet Agardh förtjänstnålen i guld för sitt mångåriga arbete inom styrelsen av tillträdande ordförande Stefan Seregard.
Mötets avslutande	Avslutades av nyvalde ordföranden Stefan Seregard
Vid pennan <i>Per Montan</i>	Justeras <i>Ingrid Johansson</i> <i>Sven Crafoord</i>

Fortsättning från sidan 1

När jubileumsaktiviteterna nu läggs till handlingarna går blicken framåt och svensk oftalmologi står inför många utmaningar. Den allt snabbare utvecklingen inom svensk ögonsjukvård kräver nya resurser om man inte skall tvingas fasa ut befintliga patientgrupper. Ett tydligt exempel på detta är de anti-VEGF hämmare som nu för första gången kan förbättra synfunktionen hos patienter med åldersrelaterad makuladegeneration. Att det skulle bli svårt att snabbt få fram nya resurser för denna behandlingsform är kanske inte förvånande. Det har däremot varit skrämmande hur ojämnt fördelad utvecklingen har varit inom landet. Inom vissa landsting är det idag tio gånger vanligare att patienter med fuktig åldersrelaterad makuladegeneration får denna behandling än inom andra landsting. Det gör att man kan ifrågasätta om vi har "lika sjukvård för alla" inom Sverige. Det är också en utveckling som kommer att bidra till att landstingens roll som huvudmän för svensk sjukvård ifrågasätts i en ökad utsträckning. Diskussionerna om en utökad vårdgaranti kan leda till att kirurgiska åtgärder och laserbehandlingar skall vara utförda inom 30 dagar istället för som nu 90 dagar. Det är uppenbart att detta får konsekvenser för vården om det ska ske inom befintliga ramar.

Många ögonkliniker rapporterar tilltagande svårigheter att rekrytera nya ST-läkare och då dessa är framtidens ögonläkare är detta en av de mest väsentliga strategiska frågorna för föreningen. Dessutom tenderar den tid som anslås för utbildning i oftalmologi under medicinarbildningen att successivt minska vid landets fakulteter. Vid Karolinska Institutet i Stockholm har trenden fått störst genomslag och här genomförs nu endast sju dagars undervisning i oftalmologi under läkarutbildningen. En så drastisk minskning kommer naturligtvis att medföra att framtidens allmänläkare inte kommer att vara rustade för att ta hand om ens de mest banala ögonåkommorna. Samtidigt minskar rekryteringsbasen för framtida ögonläkare eftersom de blivande läkarna endast i mycket ringa omfattning exponeras för oftalmologi under grundutbildningen. Mot detta skall ställas den imponerande förstärkning som skett av optikerutbildningen där studenterna nu kommer att fullgöra ett tre års program i vilket ingår omfattande studier av ögonsjukdomar. De som sedan vill kan därefter studera ytterligare ett år vid en ny magisterutbildning i optometri. Kontrasten mot i princip sju dagars utbildning i oftalmologi vid läkarprogrammet vid Karolinska Institutet är onekligen slående. Slutligen är kräftgången

för klinisk medicinsk forskning bekymrande även för oftalmologin. Det blir successivt allt svårare att få tid och resurser för klinisk forskning samtidigt som meritvärdet av en doktorsavhandling blir alltmer begränsat. Landens klinikchefer har här en nyckelroll att möjliggöra och stimulera ögonforskning. Inte desto mindre tvingas dessvärre många klinikchefer inse att för verksamheten väsentliga beslut numera tas högre upp i organisationen på divisionschefs- eller sjukhuschefs-nivå.

Trots de utmaningar som jag kortfattat berört ovan är jag övertygad om att Sveriges Ögonläkarförening och svensk ögonsjukvård kommer att kunna hantera situationen väl. Kan vi bara stå enade och ännu mer tydligt och kraftfullt framföra vår uppfattning så kommer svensk ögonsjukvård att sitta i orubbat bo. Trots allt: vem begriper svensk oftalmologi och svensk ögonsjukvård bättre än vi själva?

Stefan Seregard
Ordförande

Styrelsemöte i Sveriges Ögonläkarförening

Onsdag den 26 november kl 13.00

Elite Park Avenue Hotel, Kungsporsavenyn 36-38, Göteborg

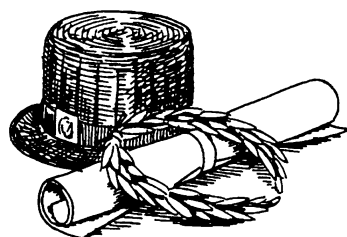
Tack för mig!

Efter två intensiva år som ordförande i Sveriges Ögonläkarförening är det nu dags för mig att lämna över ordförandeklubban till Stefan Seregard. Det har varit två lärrika, stimulerande och mycket roliga år. Varmt tack till alla styrelsemedlemmar under denna tid, till alla er som åtagit er expertuppdrag för föreningens räkning och sist men inte minst, tack kära medlemmar för förtroendet att få leda arbetet i denna aktiva och anrika 100-åriga förening!

Elisabet Agardh

SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING STYRELSE 2008 – 2009

Ordförande:	Stefan Seregard
Vice ordförande:	Anders Behndig
Vetenskaplig sekreterare:	Charlotta All-Eriksson
Facklig sekreterare:	Björn Johansson
Skattmästare:	Göran Olivestedt
Ledamöter:	Britt Beding Barnekow Kerstin Hallnäs Johan Germundsson Lars O Andersson

Björn Lundberg

Avhandlingen "Safety and efficacy of intracameral mydriatics in cataract surgery" försvarades fredagen den 1 februari av Björn Lundberg, Institutionen för oftalmiatrik, Norrlands Universitetssjukhus, Umeå.

Fakultetsopponent: Professor Charlotta Zetterström, Ullevål Universitetssjukhus, Oslo.

Huvudhandledare: Docent Anders Behndig.

I avhandlingen visas att intrakamerala mydriatika (ICM) är ett snabbt och säkert alternativ till traditionella topikala mydriatika vid kataraktkirurgi, samt att adrenalinet i spoldroppet kan tas bort vid användning av ICM. Vidare visas att intrakameralt administrerat cyklopentolat inte har någon omedelbar additiv mydriatisk effekt till intrakameralt lidokain kombinerat med fenylefrin. Avhandlingen innefattar även en studie som visar att graden av tidig postoperativ kornealsvullnad efter kataraktkirurgi har en stark korrelation till graden av permanent korneal endotelcellsskada.

Ulf Havelius

"Bäste kliniske handledare"

Docent Ulf Havelius har av medicine kandidaterna på termin 9 på Universitetssjukhuset MAS blivit vald till "Bäste kliniske handledare". Programmet under termin 9 innefattar Ögon, Öron, Neurologi och Psykiatri.

Medicinska studentkåren vid Umeå Universitet har utsett docent Anders Behndig till årets pedagogiska pristagare inom forskarutbildningen.

Priset tilldelas personer som "utmärkt sig som goda pedagoger i sin undervisning" och motiveringen lyder; "Anders Behndig stimulerar genom sin kreativitet och sitt ansvarstagande sina doktorander till engagemang och fördjupat intresse. Integreringen av den kliniska vardagen i forskningen knyter på ett naturligt sätt utvecklingen till den praktiska medicinen. Detta gör honom till en förebild också för kliniskt verksamma doktorander. Hans tillgänglighet och engagemang möjliggör forskarstudier inte bara vid universitetets huvudort utan också vid mindre sjukhus i Norrlandsregionen."

Priset utgörs, förutom äran, av ett diplom och 20.000 kr och utdelades vid Medicinska studentkårens årshögtid på Kårhuset Villan den 30 april. I anslutning till Umeå universitets vårpromotion håller pristagarna en föreläsning och Anders Behndig presenterade en mycket uppskattad "Odysse genom ögats främre segment".

Anders Behndig

Rättelse

I förra numret under akademiskt nytt blev det fel arbetsplats på Curt Ekström som har avlagt sin medicine doktorexamen den 13 december 2007. Han arbetar på Akademiska sjukhuset i Uppsala och inte i Lycksele.

Sveriges Ögonläkarförening firade 100 år den 31 maj 2008 i Uppsala. Björn Tengroth och hans sonson Johan Tengroth berättar om dagen.

Ögonläkarföreningens 100 års Jubileum

Som 22-åring, förmodligen yngst på denna tillställning, vill jag börja med att tacka för den fantastiska inspiration som detta tillfälle gett mig. Farfar frågade mig tidigare i våras om jag önskade och hade tid att gå med honom på jubileet, och jag tackade absolut ja. Förmånen att få ha farfar som förebild och nära stöd i min utbildning, är en förmån jag ser som mycket unik.

Efter att jag arbetat med farfar som handledare till mitt projektarbete om refraktiv laserkirurgi sista året på gymnasiet fick jag som 20-åring möjlighet att fara till London. Där arbetade jag för prof. John Marshall på The Rayne Institute och kunde där fördjupa mina kunskaper om främst hornhinnans uppbyggnad. Jag fick vara med och laborera med andra kollegor på institutet och se några av de första resultaten på Femtosecondlasern. Jag lärde mig oerhört mycket under min 3 månader långa vistelse i London och fick en mycket bra kontakt till John.

Med detta i ryggen, och att jag vid tidpunkten för jubileet läst 4 terminer på läkarprogrammet i Uppsala, kändes det mycket givande att få möta framgångsrika läkare och forskare inom området. Jag blev överöst med råd och information från alla håll och kanter vilket var svårt att smälta under en och samma kväll, men jag har tagit till mig mycket, tack! Dessutom fick jag möjlighet att träffa representanter från bland annat Sveriges Läkarförbund och fick goda råd om mina fortsatta studier som läkare. I övrigt var jubileet mycket intressant. Presentationerna i aulan var mycket innehållsrika med fokus på historia, dock hade en person som jag själv möjligen uppskattat ytterligare presentationer om yngre läkares perspektiv och synen på framtiden inom området. Middagen på slottet var magnifik och något som jag värderar mycket högt eftersom det är något som inte alla, inte ens Uppsalabor, får vara med om. Återigen tack!

Oftalmologin är något som ligger mig varmt om hjärtat, men jag håller alla dörrar öppna för andra områden inom medicinen tills den dag jag gjort klart min utbildning.

På återseende
Johan Tengroth

Sveriges ögonläkarförening

Föreningen hade valt Uppsala som plats för detta möte. Valet var synnerligen lämpligt eftersom det var här föreningen startades. Vädrets makter var synnerligen vänliga mot föreningen, det var en helt strålande försommardag. Universitetets stora aula var vackert dekorerad och något över 100 ögonläkare, med följeslagare, samlades. Tyvärr var det många av de yngre medlemmarna som saknades, vilket kan förklaras av att sommaren hade börjat och programmet sett ur utbildningssynvinkel var mindre givande. Detta var heller inte meningen utan det rörde sig om en nostalgisk tillbakablick över hur föreningen hade startats och om de märkesmän som ingick i den nystartade föreningen. Utdrag av föreningens verksamhet genom åren redogjorde Sven-Erik Nilsson för. Som mångårig styrelseledamot och föreningens representant i många utredningar var han väl förtrogen med verksamheten. En redogörelse om Gullstrand av Albert Alm gav en livfull skildring av vår ende Nobelpristagare bland svenska ögonläkare. I samband med jubileet hade en skrift utgivits med Berndt Ehinger som huvudförfattare. Boken som är synnerligen intressant och välskriven har blivit en givande redogörelse för föreningen och många av dess ledamöter. Berndt Ehinger har all heder av detta verk och han hyllades tillsammans med några medarbetare för denna bravad. Ett kåseri över det märkliga tillsättningsärendet av den första ögonprofessuren i Stockholm som undertecknad redogjorde för väckte berättigad uppmärksamhet.

En kort sammanfattning av vår forskningsfronten står när det gäller de viktigaste ögonsjukdomarna gavs i en utmärkt redogörelse av Stefan Seregard, Anders Kvanta och Fatima Pedrosa-Domellöf. Efter mötet samlades alla deltagarna på det anrika Uppsala slott. Denna praktfulla byggnad hade dagen till ära dekorerats med en del historiska bilder ur Föreningens verksamhet. God mat och dryck och efterspel gjorde detta till en minnesvärd dag.

Ett möte av detta slag är för en äldre medlem som undertecknad särskilt givande då man träffar äldre kollegor som man inte sett på flera år. Bland dessa vill jag särskilt nämna Paul Enoksson. Denne polyhistor som genom sina böcker om den italienska renässansens store har rönt en allmän uppmärksamhet i vårt land och dessutom lett till stor uppskattning även från italienska staten. Paul som varit vår nestor inom neurooftalmologin är precis lika vital som vi minns honom från hans tid när han var i full verksamhet.

För mig personligen var det roligt att få träffa kollegor som varit mina medarbetare under många år men som nu liksom jag är pensionerade. När man varit med i ögonläkarföreningen som ung och blivit vän med sin fars kamrater, alla numera bortgångna känns det speciellt märkligt att bland deltagarna ha med sin egen sonson. Hur han upplevde festen har han själv fått redogöra för.

Några anekdotiska meddelanden dyker upp i mitt minne med anledning av detta jubileum. Allvar Gullstrand, som var en av initiativtagarna till föreningens bildande, var en märklig person sett ur många synvinklar. Min far hade äran av att få vara amanuens hos honom, och kunde berätta en del egenheter som han hade. Han var klart högfärdig och fullt medveten om sin egen betydelse. Många skrönor finns om honom bland annat att han skulle ha intagit några supar före fakultetssammanträdena, för att komma på samma intellektuella nivå som sina kollegor. En annan att han efter en dans med grevinnan Ebba Bonde skall ha frågat henne hur det kändes att dansa med ett storkors, han hade nämligen erhållit storkorset av Nordstjärneorden. – Hennes svar var lakoniskt ”Det sticks”!

En annan av de store var J.W. Nordenson- sedermera professor i Stockholm. Hans uppträdande i ”redingot” eller långrock på större möten väckte allmän beundran. Hans önskan att alltid uttrycka sig på svenska kunde ibland ta lustiga former. En tumör på synnerven kallade han ”en snyltbula på synlemmen” Han var en betydande man inom föreningen.

En annan av de uppsaliensiska giganterna var Fredrik Berg, sedermera Rector Magnificus i Uppsala. Han utnämndes till professor i Uppsala i oftalmiatrik från att ha drivit en privat praktik i Göteborg. Genom Fredrik Bergs förflyttning till Uppsala kom jag att som tvååring lämna Stockholm och hamna i Göteborg eftersom pappa övertog hans privatpraktik i Göteborg 1933. Jag minns honom som en fin gammal man med en vänlig blick genom sina guldbågade glasögon.

Till alla dem som bidragit för att göra denna jubileumsfest till att bli så lyckad måste jag framföra mitt varmaste tack. Det var oförlömligt och roligt.

Björn Tengroth

Vänstra bilden: Stefan Seregard föreläser i Aula Magna, Uppsala Universitet

Högra bilden: Middagen hölls på Uppsala slott, Elisabet Agardh & Jan Ulrik Prause

SOE 2009

THE 17TH CONGRESS OF THE EUROPEAN SOCIETY OF OPHTHALMOLOGY

www.soe2009.org

13–16 June 2009
Amsterdam, The Netherlands

NOG NEDERLANDS OOGHEELKUNDIG GEZELSCHAP

Välkommen till Åre

Lokala organisationkommittén
Stefan Bergander
Tove Kjellberg
Karin Roth Lindqvist
Johan Rudebjer

KONTAKT:
www.congrex.se/ogon.arsmote
email: ogon.arsmote@congrex.se
telefon: 08-459 66 00

Ögonkliniken i Östersund hälsar dig välkommen till Sveriges Ögonläkarförenings Årsmöte den 26-28 augusti 2009 på Holiday Club i Åre, mitt i den vackra Jämtländska fjällvärlden. Vi erbjuder boende på Holiday Club och transfer från flygplatsen i Östersund. Du kan också välja att resa hit direkt med tåg eller bil.

Jämtlands Läns
Landsting

Sveriges Ögonläkarförenings jubileumsmedalj

Med anledning av ögonläkarföreningens 100 års jubileum beslutade styrelsen vid sitt möte i april att instifta en jubileumsmedalj. Medaljen är 50 mm i diameter och har på framsidan en bild av Föreningens förste ordförande, professor Alvar Gullstrand, skapad av konstnären Ernst Nordin. Frånsidan bär föreningens logotyp med åren 1908 och 2008. Medaljen utdelas för framstående insatser gjorda för svensk oftalmologi och styrelsen beslöt att de första medaljerna skulle tilldelas personer som gjort en betydande insats i samband med föreningens 100 års jubileum. Vid jubileumssymposiet i Uppsala 31 maj tilldelades den därför Berndt Ehinger (guld), Nils Rehn (silver) samt Klas-Göran Brege, Ulf Havelius, Peder Jahnberg, Mats Lundström, William Thorburn och Olof Wennhall (brons).

Jubileumsmedaljen skall inte förväxlas med den Gullstrandmedalj som delas ut vart 10 år av Svenska Läkaresällskapet.

Stefan Seregard

Errata

Sveriges ögonläkarförenings jubileumsskrift 2008

Inte heller denna bok har klarat sig undan Tryckfelsnisses härjningar. Många av de misstag jag hittills hittat är skäliga oskyldiga, om än lite förargliga. Jag kommenterar dem därför inte, i synnerhet inte knepiga avstavningar. Svensk avstavning är sedan reformen enligt SAOL XII år 1998 helt utan användbara regler. Tråkigt är däremot att Bengt Bergeås fina avhandling från 1994 fallit bort ur disputationlistan (Tabell 7). Här är den:

Bengt Bergeå (Uppsala 1994): Argon laser trabeculoplasty: clinical effects and indications in the treatment of capsular and simple glaucoma with a special evaluation of primary treatment in comparison with medication and the implication of intraocular pressure regulation on visual field and optic nerve head.

Den finns dock kommenterad av Albert Alm i den löpande texten (sidan 170).

Irriterande är det också att de särskilda föreläsningarna och symposierna vid ögonläkarföreningens möte i Umeå 2005 har fallit bort i tabell 5 (sidan 419):

Ilmari Rendahl Lecture:

Stenkula, S.: Retinal Detachment - a formerly dreaded disease.

Guest Lectures:

de Juan, E.: New Approaches to Drug Delivery for Retinal Disease.

Gragoudas, E. S.: Advances in Treatment of Neovascular Age-Related Macular Degeneration.

Symposia:

Bauer, B., Crafoord, S.: Age-related Macular Degeneration.

Fagerholm, P., Stenevi, U., Behndig, A.: Cornea.

Lund i augusti 2008

Berndt Ehinger

Huvudredaktör

Det vetenskapliga programmet vid riksstämman i Göteborg 2008

Svenska läkaresällskapets riksstämma äger rum 26/11 – 28/11 i Göteborg. Som tidigare kommer ögonprogrammet att vara koncentrerat till torsdag eftermiddag och fredag förmiddag.

Båda gästföreläsarna kommer i år från Tyskland. På torsdag eftermiddag kommer docent Claus Cursiefen att tala om ”Novel options for antiangiogenic therapy at the cornea: Avastin and beyond”. Den andra gästföreläsningen kommer att hållas av professor Berndt Kirchhof och har titeln ”An update on vitreo-retinal surgery in diabetes”

De två planerade sektionssymposierna är ”Anti-VEGF behandling, kunskapsläge och konsekvenser för ögonsjukvården” som kommer att ledas av Christina Frennesson samt ”Kontaktlinser enbart för syns skull?” under ledning av Per Montan.

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Ögonverksamheten, SU/Mölndal 080903

Inbjudan till Vidareutbildning och Samkväm 26 nov 2008

Årets Riksstämma går av stapeln i Göteborg och som traditionen bjuder, inbjuder vi alla ögonkollegor till eftermiddags- och kvällsaktiviteter på Ögon, SU/Mölndals sjukhus, onsdagen den 26 november.

Kl 18.30 träffas vi i matsalen för samkväm och avnjuter mat och dryck. Matsalsbyggnaden ligger mitt emot ingång K.

Barnklubben:

Barnkatarakt och Fallpresentationer

– Presentera gärna ett eget fall (mailas gärna till anna-lena.hard@vgregion.se)

Kl 16-18, Föreläsningssalen, Hus K, plan 6, SU/Mölndal.

Plastikkirurgiska klubben:

Information från bl a ESOPRS 2008 i Luzern och orbitamöte i New York

Kl 16-18, Konferensrummet, plan 3, Ögonadministration, Hus K, SU/Mölndal.

Alla är hjärtligt välkomna vare sig man deltar i klubbmöten eller ej.

För att underlätta planeringen, ber vi er skicka anmälan till susanne.e.karlsson@vgregion.se senast den 18 nov.

Mats Tullberg
Verksamhetschef

Ulf Stenevi
Professor/ÖL

Inbjudan till utbildningsdag för ST-läkare

Tid: Onsdagen den 26.11 2008

Plats: Hotel Elite Park Avenue, Kungsportsavenyn, Göteborg

Program

0930-1000 Samling med kaffe

1000- 1200 "Diabetesretinopati i praktiken-
- basal genomgång med patientfallsdiskussion" Niklas Karlsson

1200-1300 Lunch

1300-1430 "Diabetesretinopati i praktiken", fortsättning Niklas Karlsson

1430.1500 Kaffe

1500-1700 "Synfältstolkning vid glaukom" Boel Bengtsson

Anmälan skickas till: ingrid.schlyter@lio.se Anmäl dig senast 20.11

Hjärtligt välkommen!

DIABETESKLUBBEN

Nu är det dags för nytt möte för alla DIABETES-INTRESSERADE ögonläkare.

Diabetesklubbens möte äger rum onsdagen den 26/11 kl 18.30 på Hotell Scandic Rubinen, Kungsportsavenyn 24, Göteborg

Kvällens program är:

RetiNet - delegerad, digitaliserad diabetesögonvård.

Av Överläkare Helle Kalm

Macugen Överläkare Beatrice Peebo sammanfattar dagsläget.

Praktiskt hur vi ska gå vidare med diabetesklubben.

Förtäring i form av Buffe.

Det hela är ett samarrangemang med Pfizer.

Du är Välkommen att anmäla Dig innan den 16/11 till

Ann-Helen Strandberg

Ögonkliniken, Universitetssjukhuset i Lund

221 85 Lund

För diabetesklubben

Monica Lövestam-Adrian

Ögonkliniken, Lund

SK/ST-kurser

Våren 2008 introducerades den nya kursen "Basal oftalmologi", där antagningen sker omvänt i förhållande till tjänstgöringstiden. Kursen var välbesökt och fick genomgående bra betyg.

Våren 2009 är följande SK- kurser fastställda

Retina 2-6/3

Glaukom 9-12/3

Kornea, konjunktiva 11-14/5

Dessutom kommer ST-kurser i Basal oftalmologi, Uveas sjukdomar, Diabetes samt ytterligare ett antal kurser att ges. Tidpunkter för dessa är ännu ej fastlagda. Alla kurserna annonseras i IPULS, så prenumerera på www.ipuls.se så håller ni er uppdaterade.

Britt Beding Barnekow

Förening för privatpraktiserande ögonläkare bildad.

I samband med SÖF's årsmöte i Örebro i början av september samlades ett drygt femtontal privat verksamma kollegor hos Dr Bengt Bergeå, Capiokliniken till ett historiskt möte. Då bildades Sveriges Privata Ögonläkares Förening, SPÖF, efter en längre tids planering. Vid detta möte utsågs en interimsstyrelse som kommer att verka fram till det första ordinarie mötet, som kommer att gå av stapeln vid Riksstämman i Göteborg, 27/11 2008, på sen eftermiddag. Håll utkik efter kallelse till detta.

Föreningens huvudsyfte är att vara en förenande kraft för oss alla, för att delta i utvecklingen av den privata vården och vara en gemensam plattform för våra diskussioner. Förutsättningar för medlemskap i SPÖF är att man är specialist i oftalmologi och bedriver privat verksamhet samt är medlem i Sveriges Ögonläkarförening och Svenska Privatläkarföreningen.

Anmäl snarast Ditt önskemål om medlemskap till Ordf Lars-O Andersson, Kristianstad via e-post lars-o@ogonspec.se. Ange namn, adress, arbetsplats samt telefonnr i Ditt brev!

För ytterligare information är Du välkommen att kontakta någon i styrelsen, som utöver ordf består av Jack Bergen, jack.bergen@gmail.com Bo Philipson, bo.philipson@stockholmsogonklinik.se Gunilla Wilde, gunillawilde@compaqnet.se samt Ann Österman, ann.osterman@ptj.se

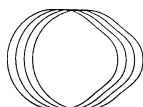
Carmen och Bertil Regnérs Stiftelse för Forskning inom Området Ögonsjukdomar

Carmen och Bertil Regnérs Stiftelse för Forskning inom Området Ögonsjukdomar kommer att utdela årets stipendium under november månad 2008. Ansökningarna skall vara stiftelsen tillhanda senast måndagen den 3 november 2008.

Stiftelsen bildades 1975 genom en donation av direktör Bertil Regné. Stiftelsen skall genom stipendium till enskilda ograduerade vetenskapsmän verksamma i Sverige och vid svenska vetenskapliga institutioner främja forskning inom området ögonsjukdomar och dessas uppkomstmekanism.

Ansökningarna bedöms av professor Peep Algvere, professor Per Fagerholm och professor Bo Philipson. Stiftelsen förvaltas av SEB Wealth Management, Institutioner & Stiftelser, Stockholm.

Ansökningsblanketter och anvisningar rekvideras från C. och B. Regnérs Stiftelse, c/o SEB Wealth Management, Institutioner & Stiftelser 106 40 Stockholm, eller per telefon 08-763 72 20.

SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING
Swedish Ophthalmological Society

Ansökan om medlemskap

Jag ansöker härmed om medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening.

Personnummer _____

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Klinik _____

Datum och namnteckning _____

Jag rekommenderar _____

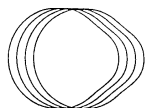
för medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

Datum och namnteckning _____

Namnförtydligande _____

Skickas till:

Björn Johansson
Facklig sekreterare
Universitetssjukhuset, Ögonkliniken, 581 85 Linköping

Skattmästaren
Göran Olivestedt

EKONOMISK REDOGÖRELSE FÖR VERKSAMHETSÅRET 2007 - 2008

Balansräkning 2008-05-31

Tillgångar:		Skulder:	
Postgiro o. girokonto	825 851	Kapital 07-06-01	992 283
Bankkonto	513 274	Årets överskott	346 842

Summa kronor	1 339 125		1 339 125
---------------------	------------------	--	------------------

Resultaträkning

	Föreg. år	Perioden
Intäkter		
Konferensintäkter	115 510	41 000
Annonser, skrifter	126 500	106 400
Pren.avgift Acta	272 668	251 258
Bidrag	29 645	455 814
Årsavgifter	311 792	313 630
Räntor	1 329	15 084
Skatteåterbäring	3 101	2 496
Summa intäkter:	860 545	1 185 682

Kostnader

Acta Ophtalmologica 2007	310 757	348 646
Styrelsens/efterutb.komm. resor o sammantr.	169 676	166 122
Spec.ex.komm resor o sammanträden	71 264	44 493
Övriga arb.grupper, resor o sammanträden	49 699	18 361
Info-brev	228 007	157 711
Gästföreläsare	12 207	47 600
Konferenskostnader	24 765	26 391
Sekretariat, kontorsmaterial, övriga kostnader	28 714	4 017
Internationella föreningar	5 936	19 368
SOTA-dokument	40 705	0
Jubileumsboken	24 346	549
Skatter, bankavgifter	5 190	5 582
Summa kostnader:	971 266	838 840

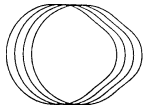
Årets överskott / underskott	-110 721	346 842
-------------------------------------	-----------------	----------------

2008 års Alcon stipendiater

Från vänster: Per Friman, Market Head, Alcon,
Carin Gustavsson, Therese Hugosson, Markus Kivitalo
och Pia Lundgren.

Skattmästarens kommentarer till bokslut 2008-05-31

Årets överskott uppgår till ca 350 000 kr. Huvuddelen utgörs av överskottet från NOK i Köpenhamn (300 000 kr). Intäkterna är i år uppblåsta med bidragsposten – hade de inte funnits så hade föreningen återigen visat en lättare förlust. Vad gäller kostnadssidan så har utgivningen av 3 ”Ett ögonblick” givit en märkbar besparing. Sammantaget är ekonomin i god balans, trots allt. Fortfarande gäller att Info-brevet behöver ges ut som digital publikation, vilket skulle medföra att ekonomin bidrag förutan skulle vara i god balans. Ökad kostnadsmedvetenhet hos styrelsen under året har givit resultat – resekostnaderna har minskat. Trots detta är det ändå viktigt med en fortsatt kostnadsmedvetenhet i föreningen under kommande år.

De största förändringarna i resultaträkningen hänför sig till följande poster:

INTÄKTER

- Räntor. Det ändrade ränteläget och placering av föreningens kapital på räntebärande konto har inneburit en ökad intäkt på 15 000 kr.
- Bidrag. Årets ökade bidragspost består av överskott från NOK i Köpenhamn, och utgör ca 300 000 kr.

KOSTNADER

- Info-brev. Utgivning av 3 istället för 4 nummer har inneburit en besparing på ca 60 000 kr under året. Här syns en tydlig trend; om det istället gjordes en digital publikation skulle besparingen kunna öka ytterligare.
- SOTA-dokument. Ersättning för revision av SOTA-dokument har ej skett för detta räkenskapsår.

F Ö R E N I N G S I N F O R M A T I O N

Årsmötet i Örebro

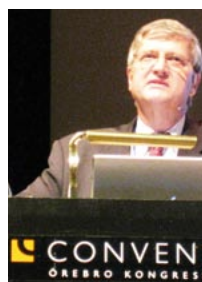
Den 3 -5 september arrangerades årsmötet av Örebrokliniken. Det var första gången sedan 1989 som kliniken hade motsvarande uppgift, och man löste den med den äran. Såväl det sociala som det vetenskapliga programmet var fylld med olika aktiviteter. Utställningen var välarrangerad och välbesökt och allting fungerade så där väloljat som man vet att det bara gör om mycket möda investerats av arrangörerna.

Gästföreläsarna kom företrädesvis från Danmark i form av Morten la Cour från Rigshospitalet i Köpenhamn samt Jesper Hjortdal från ögonkliniken i Århus. Därutöver hade vi Amin Nasr från Libanon som fördjupade våra kunskaper i chlamydia och trakom. Morten la Cour redovisade (lätt provocerande) siffror som talade för att patienter med primär näthinneavlossning likaväl kunde opereras efter en helg som sent på fredag eftermiddag eller på lördagen. Hans åsikt fick till stor del stå oemotsagd, men det stod nog klart att de svenska retinalkirurger som ingick i panelen inte hade avsikt att ändra på nu gällande rutiner. Fria föredrag fanns det många att välja bland inom i stort sett samtliga ämnesområden och det stod klart att kvalitén på dessa höjts avsevärt under det senaste året. Årets mycket uppskattade Rendahlföreläsning hölls av Ulf Stenevi som blandade personliga minnen av sin mor som ögonpatient med inblickar i Ulfs forskningskarriär. Anders Behndig redovisade som årets SOE föreläsare sitt forskningsområde inom ögats främre segment. Anders Heijl höll en ”keynote lecture” där han skickligt redovisade och värderade evidensen i modern glaukombehandling.

Kongressledningen hade arrangerat ”Eurovision Song Contest”, förlåt Eye Vision Song Contest, där bidragen var av så hög klass att man tvingats använda decibelmätning av publikens vrål för att kunna kora en vinnare. Slutligen visade några representanter från Östersund på hur svensk vildmark kan se ut och välkomnar oss till nästa 2009 års möte i Åre.

Stefan Seregard

Från höger:
Morten La Cour
Siv Åström
Gunnar Jakobsson
Louise Bergman

Sven Crafoord

Anders Heijl

Ulf Stenevi

K O N G R E S S F Ö R T E C K N I N G

**Du hittar också information om kongresser på internet;
www.swedeye.org/meetings**

October 1 - 4, 2008

Portoroz, Slovenia
EVER, European Association
for Vision and Eye Research
www.ever.be

October 18 - 19, 2008

Basel, Switzerland
Glaucoma Meeting, organized by the
Association for Continuing
Education in Ophthalmology
www.glaucoma-meeting.ch

November 8 - 11, 2008

Atlanta, GA, USA
Annual Meeting of the American Academy
of Ophthalmology
www.aao.org

November 21, 2008

London, England
The Medical Contact Lens and Ocular
Surface Association
www.mclosa.org.uk

November 26 - 28, 2008

Göteborg, Sweden
Official language: Swedish
Riksstämman
www.riksstammangoteborg.se

November 27 - 30, 2008

Bangkok, Thailand
AAACRS Annual Meeting in conjunction with
Royal College of Ophthalmologists of Thailand
www.apacrs2008.org

December 5, 2008

Moscow, Russia
Russian Glaucoma Society Annual Meeting
www.glaucomanews.ru

January 18 - 23, 2009

Maui, Hawaii, USA
Hawaiian Eye 2009
www.osnhawaiianeye.com

February 6 - 8, 2009

Rome, Italy
ESCRS Winter Refractive Meeting
www.escrs.org

March TBD, 2009

San Diego, USA
American Glaucoma Society Annual Meeting
www.glaucomaweb.org/

April 4 - 8, 2009

San Francisco, CA, USA
ASCRS/ASOA Symposium and Congress
www.ascrs.org

April 16 - 18, 2009

Geneva, Switzerland
4th International Congress on Glaucoma
Surgery (ICGS)
www.oic.it/icgs2009

April 17 - 21, 2009

San Francisco, CA, USA
AAPOS™ 35th Annual Meeting
www.aapos.org

May 3 - 7, 2009

Fort Lauderdale, FL, USA
ARVO Annual Meeting 2009
www.arvo.org

June 12, 2009

Bordeaux, France
3rd International Conference on Femtosecond
Lasers in Ophthalmology
E-mail: toubould@gmail.com

June 13 - 16, 2009

Amsterdam, The Netherlands
SOE 2009, 17th Congress of the European
Society of Ophthalmology
www.soe2009.org

June 18 - 21, 2009

Nürnberg, Germany
Congress of Ophthalmic Surgeons
www.doc-nuernberg.de

Den här förpackningen gjorde vi bara för syns skull

I Timosan (timolol) endosbehållare är konserveringsmedlet borttaget. Det reducerar risken för biverkningar, som till exempel torra ögon, sveda och irritation.¹

Ibland är det bra att göra saker för syns skull.

TIMOSAN®
(timolol)

Nu utan konserveringsmedel

Timosan depotögondroppar timolol 1 mg/ml; Rx, F. Indikation: Kroniskt glaukom med öppen kammarvinkel. Okulär hypertension. **Kontraindikation:** Bronkialastma och annan uttalad obstruktiv lungsjukdom. Icke kompenserad hjärtinsufficiens. AV block av grad II och III. Kliniskt betydelsefull bradykardi. Överkänslighet mot timololmaleat eller mot något hjälpämne. **Dosering:** 1 droppe dagligen i det angripna ögat. **Förpackningar & Pris:** 5 ml flaska 114,50 kronor, 3x5 ml flaska 258 kronor, endosbehållare 30x0,4 ml 223 kronor (AUP 071231). Datum för översyn av SPC 070907. För ytterligare information se www.fass.se **Ref 1.** Jaenen N, et al. Eur J Ophthalmol 2007;17:341-349.

När monoterapi inte räcker...

...välj **Xalcom**®
latanoprost/timolol

En droppe en gång om dagen

För god effekt

- IOP-sänkning upp till 12,4 mmHg från baseline¹

Kvällsdosering

- Xalcom® doserat på kvällen ger lika effektiv IOP-sänkning som Xalatan® i kombination med timolol 0.5%, 2 gånger dagligen²
- Existerande data tyder på att den IOP-sänkande effekten kan vara större med kvällsdosering än med morgondosering.³

REFERENCES: 1. Larsson L-I, et al. The effect on diurnal intraocular pressure of the fixed-combination of latanoprost 0.005% and timolol 0.5% in patients with ocular hypertension. *Acta Ophthalmol Scand.* 2001;79:125–8. 2. Konstas AGP, et al. Twenty-four hour control with latanoprost-timolol-fixed combination therapy vs latanoprost therapy. *Arch Ophthalmol.* 2005;123:898–902. 3. Xalcom SPC.

Xalcom®: Ögondroppar, lösning, latanoprost 50 mikrogram och timolol 5 mg/ml. Rx. Ingår i läkemedelsförmånerna. Indikation: Sänkning av det intraokulära trycket (IOP) hos patienter med öppenvinkelglaukom och okulär hypertension, vilka inte svarar tillräckligt på topikal betablockerare eller prostaglandinanaloger. Dosering: En droppe dagligen i det sjuka ögat/ögonen. Förpackningar och priser: Ögondroppar 2,5 ml flaska, 276 kr, 3x2,5 ml flaska 736 kr. ATC-kod: S01ED51. Texten är baserad på produktresumén från 2007-07-05. För mer information se www.fass.se